

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Теорія і практика літературознавчого аналізу
Освітня програма	Середня освіта. «Українська мова і література. Психологія» Середня освіта. «Українська мова і література. Іноземна мова (англійська)»
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська мова
Викладачі	Кравець Дмитро Володимирович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Тхорук Раїса Леонтіївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури
CV викладача на сайті кафедри	http://www.rshu.edu.ua/kafedry-fuf/kafedra-ul/sklad-kafedri-ul/121-personalii/1180-tkhoruk-raisa-leontivna
E-mail викладача	tirteya77@gmail.com

Курс «Теорія і практика літературознавчого аналізу» -- вибіркова навчальна дисципліна для спеціальності: 014 Середня освіта «Українська мова і література. Психологія» (3сем); 014 Середня освіта «Українська мова і література. Іноземна мова (англійська)» (8сем).

Курс спрямований на розширення знань із теорії літератури та вироблення на їх основі практичних умінь опису, аналізу та інтерпретації літературних текстів. Тому передумовою вибору дисципліни є ознайомлення із термінологією літературознавства на базовому рівні («Вступ до літературознавства»). Під час занять здобувачі освіти матимуть можливість ознайомитися із основними положеннями віршознавства, методологій формалізму, наратології та герменевтики. Практичний аспект курсу визначається виконанням письмових завдань, укладанням схем, написанням есе. Літературним матеріалом, на основі якого здійснюватимуться спостереження та студії, обрані твори українських письменників (проза й поезія Т. Шевченка, П. Куліша, Марка Вовчка, Лесі Українки, Ліни Костенко, І. Драча, Вал. Шевчука).

Переваги дисципліни у тому, що у процесі її засвоєння у здобувачів вищої освіти формуються такі компетентності:

- загальні:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та усвідомлення специфіки професійної діяльності.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

- фахові:

ФК7. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості.

ФК8. Здатність критично осмислювати нові художні тенденції, використовувати фахові знання з літератури, уміння й навички в галузі порівняльного літературознавства для аналізу літературного процесу.

ФК9. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні факти.

ФК12. Здатність виконувати власне дослідження (проект), узагальнювати й оприлюднювати результати діяльності з розроблення актуальної проблеми; застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

Згідно з освітньо-професійною програмою після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають демонструвати такі **програмні результати навчання**:

ПРН3. На основі обізнаності з тенденціями розвитку літературного процесу в Україні, специфікою його перебігу в культурному контексті та з творами української класики й

сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою уміє розрізняти епохи (періоди), напрями, течії, стилі української літератури за їх сутнісними характеристиками на тлі світового письменства, використовувати гуманістичний потенціал української літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України, прилучення до фундаментальних цінностей людства.

ПРН8. Виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН13. На основі знань із фундаментальних та професійно зорієнтованих дисциплін має сформоване критичне мислення, використовує різні теорії й досвід (український і закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН18. Уміє формулювати мету, завдання дослідження, володіти навчаннями збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, ... формулювати аргументовані висновки.

Очікувані результати навчання

Студенти повинні знати:

- Знати культурно-історичні умови розвитку української національної літератури, її міжмистецькі контакти;
- Знати теоретико-методологічні принципи і підходи до літературознавчого аналізу (формальна, герменевтична, наратологічна методологія);
- Знати, як встановити історію тексту;
- Знати вимоги до філологічного аналізу літературного тексту.

Студенти повинні уміти:

- Уміти описувати, аналізувати й інтерпретувати літературно-мистецькі феномени;
- Уміти збирати й інтерпретувати факти, правильно їх позначати термінологічно;
- Уміти аналізувати й рецензувати в усній та письмовій формі; подавати частковий опис.

Зміст навчальної дисциплін

Риторика й герменевтика як практики аналізу літературного тексту

Тема 1. Вступ. Відмінності опису, аналізу та інтерпретації. Літературна критика як перша фіксація вражень. Біографічний підхід (філологічна критика). Кілька способів описати особливості літературного твору, літературної персони та літературного процесу.

Тема 2. Риторичний аналіз. Риторика: відомості із історії риторики; розділи риторики. Риторика як практика та риторика як теорія. Опис тропів та риторичних фігур. Від мови твору до композиційних схем.

Тема 3. Герменевтика як наука й сфера досліджень. Із історії екзегези. Філософські основи герменевтичного трактування літературної діяльності. Інтерпретація та правила її проведення.

Філологічно-формальний опис літературного тексту

Тема 4. Формальний опис та аналіз літературного твору. Графічний запис літературного твору й експерименти письменників. Композиційно-сюжетні схеми, персонажна структура.

Тема 5. Віршознавство. Ритм. Метричні системи української поезії.

Тема 6. Тематичний опис поетичного тексту. Визначення й опис системи мотивів ліричного твору.

Структуральні підходи

Тема 7-8. Структурно-семіотичні підходи до вивчення й дослідження літературного тексту й літературного процесу. Поняття коду. Роботи Р.Якобсона та Р.Барта. Поверхова й глибинна структури тексту. Із історії ОПОЯЗу та празького гуртка. Основні течії досліджень та їх практика (зміст основних взірцевих праць; термінологія).

Тема 9. Семіотичні трактування літератури.

Тема 10. Аналіз оповідних структур. Актанти й актори. Фокалізація.